

Udskriftsdato: 23. december 2025

2019/1 BSF 2 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om, at afviste asylbørn skal tildeles bedre vilkår i hjem- og udrejsecentre og midlertidig opholdstilladelse senest 18 måneder efter endeligt afslag (borgerforslag)

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 2. oktober 2019 af Peter Skaarup (DF), Sofie Carsten Nielsen (RV), Karsten Hønge (SF), Pernille Skipper (EL), Mai Mercado (KF), Rasmus Nordqvist (ALT), Pernille Vermund (NB), Ole Birk Olesen (LA) og Aaja Chemnitz Larsen (IA)

Forslag til folketingsbeslutning

om, at afviste asylbørn skal tildeles bedre vilkår i hjem- og udrejsecentre og midlertidig opholdstilladelse senest 18 måneder efter endeligt afslag (borgerforslag)

Der findes i Danmark en gruppe børn, som ikke går i folkeskolen, ikke må få hjemmelavet mad og ikke må have køleskab i hjemmet. Det drejer sig om de ca. 130 afviste asylbørn, som lever en trøstesløs tilværelse i de nye hjem- og udrejsecentre Avnstrup og Sjælsmark. Der bor de på ubestemt tid, for deres forældre har fået afslag på asyl, men vil eller kan ikke rejse hjem, og politiet har i årevis ikke kunnet udsende dem. Mange af børnene er født her eller har tilbragt det meste af deres liv i skiftende danske asylcentre, inden de blev flyttet til Avnstrup eller Sjælsmark. De taler dansk og har primær tilknytning til Danmark. Nu henlever de en barndom i undtagelsestilstand, som åbenlyst tilsidesætter børnenes tarv.

Hjem- og udrejsecentrene indskrænker familiernes rettigheder for at presse dem til at udrejse frivilligt. De skal opholde sig i centrene og får ingen kontante ydelser. De må ikke selv lave mad eller have køleskab på værelset, men spiser tre gange dagligt i centerets cafeteria. Omgivelserne er triste og beskidte, og der er få fritidstilbud til børnene. Hovedparten kan ikke få plads i folkeskolen, men går i Røde Kors' asylskole, som har få ressourcer og stor udskiftning. Alle børnene lever i konstant frygt for at blive tvangshjemsendt til de forhold, deres familier flygtede fra.

De afviste børn lever med frihedsbegrænsninger, som ingen andre børn i Danmark gør. Undersøgelser viser, at deres helbred og udvikling tager varigt skade. Mange udviser tegn på angst og alvorlig mistrivsel. I henhold til FN's børnekonvention, som forpligter staterne til at sætte barnets tarv i første række uanset opholdsgrundlag, foreslår Folkebevægelsen for asylbørns fremtid, at

- alle afviste familier, som ikke har kunnet udsendes 18 måneder efter endeligt afslag, tildeles midlertidig opholdstilladelse for 2 år ad gangen og
- alle afviste børn garanteres optagelse i folkeskolen og ret til mad lavet af forældrene indtil udsendelse eller opholdstilladelse er mulig.

Bemærkninger til forslaget

Mistrivsel og stressbelastninger hos afviste asylbørn

Indkvarteringen af afviste asylbørn i Hjemrejsecenter Avnstrup og Udrejsecenter Sjælsmark har siden sommeren 2017 været genstand for omfattende medieomtale (Olav Hergels artikelserie i Politiken om de afviste asylbørn i Sjælsmark) og er blevet mødt af kritik fra både fagfolk og organisationer. Såvel Børns Vilkår som Dansk Flygtningehjælp har vurderet, at centrene ikke er egnede til langvarige ophold for børn og unge.

Ifølge direktøren for Børns Vilkår, Rasmus Kjeldahl, er Sjælsmark »ikke et sted, hvor det er forsvarligt for børn at bo i mere end to uger. Her er tale om børn, som i forvejen har meget at slås med, og jeg er sikker på, at længerevarende ophold vil påføre dem flere traumer, end de allerede har. Et udrejsecenter må betragtes som en slags afgangshal i en lufthavn, hvor man venter kortvarigt på at komme af sted« (Olav Hergel: »Forholdene på Sjælsmark er kummerlige«, Politiken, den 29. oktober 2017). Børns Vilkår lancerede den 20. juni 2018 en underskriftsindsamling for at stoppe afviste asylbørns langvarige ophold i Sjælsmark.

I en rapport fra april 2018 skriver Dansk Flygtningehjælp: »Mens et kortvarigt ophold på et udrejsecenter op til en planlagt udsendelse kan være acceptabelt for afviste børn og unge, er påbuddet om opholdspligt på udrejsecenter til familier, der befinder sig i en fastlåst udsendelsesposition, og som politiet ikke har kunnet udsende tvangsmæssigt i årevis, en uacceptabel tilsidesættelse af barnets tarv« (Dansk Flygtningehjælp: »Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre« side 33, den 10. april 2018).

De langvarige ophold skaber ifølge Røde Kors' psykolog Sólveig Gunnarsdóttir »angste børn, der har mange spørgsmål til deres asylsag og fremtid, spørgsmål uden noget konkret svar. Angste børn, der ikke tør give slip på deres forældre, af frygt for at politiet henter dem mens de er væk fra hinanden. Angste børn, hvis nervesystem kører på overdrive, og som er i kronisk alarmberedskab. [...] Børn, der gradvist forstår og mærker, at de og deres forældre er uønskede, og begynder at tvivle på om der er plads til dem i verden. [...] Børn, hvis udvikling og trivsel gradvist tager skade af at vokse op i håbløshed og desperation« (Citeret fra oplæg af Sólveig Gunnarsdóttir ved Bedsteforældre for Asyls høring om de afviste asylbørn, Christiansborg, den 25. januar 2018).

Foranlediget af kritikken var et tilsynshold fra Ombudsmanden på to uanmeldte besøg på Sjælsmark i oktober 2017 for at undersøge forholdene for børnene på centeret (Ombudsmanden: »Tilsynsbesøg på Institution Sjælsø, Udrejsecenter Sjælsmark«, den 13. februar 2018). Ombudsmanden forventer at udsende en rapport i december 2018.

Barnets tarv versus udsendelsesret

Avnstrup og Sjælsmark er blevet oprettet af et politisk flertal med henblik på at effektuere Danmarks ret til at udsende afviste asylansøgere. Flere fagfolk og organisationer er dog enige om, at der i håndhævelsen af denne ret sker en tilsidesættelse af børnenes tarv, der strider imod FN's børnekonvention, som Danmark tiltrådte i 1991.

Børnekonventionens artikel 3 forpligter staterne til i alle foranstaltninger vedrørende børn at sætte barnets tarv i første række, jf. stk. 1. Dette indebærer, at barnet skal sikres den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, jf. artikel 3, stk. 2. Dette gælder for alle børn uanset opholdsgrundlag. Barnets tarv skal således indgå som et tungtvejende hensyn i forbindelse med beslutninger, der omhandler børn, jf. bl.a. Menneskerettighedsdomsstolens dom »Jeunesse mod Nederlandene (Application no. 12738/10)« afsagt den 3. oktober 2014:

»På dette særlige punkt anfører domstolen, at der er en bred konsensus, også indenfor international ret,

som støtter tanken om at i alle beslutninger, som vedrører børn, er hensynet til barnets bedste af afgørende betydning« (præmis 109).

Dette omfatter også foranstaltninger over for udlændinge, herunder afgørelser om langvarig opholdspligt i hjem- og udrejsecentre, når mindreårige børn er omfattet af afgørelsen.

Langvarig indkvartering af afviste asylbørn i Avnstrup og Sjølsmark kan hævdes at være i modstrid med følgende artikler i børnekonventionen (Michala Clante Bendixen: »En barndom i ingenmandsland«, refugees.dk, den 2. oktober 2017):

- Kravet om at tage hensyn til barnets bedste, artikel 3.
- Sikring af barnets ret til liv og udvikling, artikel 6.
- Retten til at blive hørt, artikel 12.
- Retten til ikke at blive behandlet anderledes, så barnet ikke kan gøre det, andre børn kan under en sikker opvækst, artikel 27.
- Retten til retslig hjælp og ligelig behandling i et juridisk system, som opretholder disse rettigheder ifølge konventionen, artikel 40.

Om forslaget

Forslaget fra Folkebevægelsen for asylbørns fremtid fastholder Danmarks ret til at udsende afviste asylansøgere, men sikrer samtidig afviste asylbørns tarv.

Forslagets første del, tildeling af midlertidig opholdstilladelse for 2 år med mulighed for forlængelse til alle afviste børnefamilier, som ikke har kunnet udsendes 18 måneder efter endeligt afslag, forhindrer, at børn i en fastlåst udsendelsesposition bliver hængende i hjem- og udrejsecentre på ubestemt tid til fare for deres trivsel og udvikling. I oktober 2018 vurderede Rigspolitiet, der er ansvarlig for udsendelsen af afviste asylansøgere, at udsendelsessituationen for 57,54 pct. af alle afviste asylansøgere er »fastlåst« (Rigspolitiets Nationale Udlændingecenter: »Status på udsendelse af udlændinge fra Danmark – september 2018«, den 11. oktober 2018), hvilket vil sige, at tvangsmæssig udsendelse er umulig eller vanskelig og tidskrævende at gennemføre. Udlændinge- og Integrationsministeriet vurderede i september samme år, at 70 ud af de 93 børn, der p.t. bor på Sjølsmark, er fastlåste og risikerer at befinde sig i udsendelsesposition i årevis uden udsigt til faktisk udsendelse (svar fra udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg af 28. september 2018 på UUI alm. del – spm. 955, folketingsåret 2017-18). Antallet af fastlåste børn i Avnstrup kendes ikke, men tal fra Udlændingestyrelsen viser, at der pr. 30. juni 2018 var i alt 130 børn, som havde tilbragt 4-12 år i asylsystemet (Udlændinge- og Integrationsministeriet: »Tal på udlændingeområdet pr. 30.09.2018«), hvilket mange eksperter og organisationer vurderer er uacceptabel lang tid.

Forslaget sikrer Rigspolitiet en rimelig periode på 18 måneder til at realisere en udsendelse. Samtidig stiller det børnene i hjem- og udrejsecentre en slutdato i sigte for deres udsendelse/midlertidige opholdstilladelse, så de kan se en ende på livet i undtagelsestilstand. Endelig giver midlertidig opholdstilladelse på 2 år med mulighed for forlængelse barnet den tid, der er nødvendig for at skabe rimelig tryghed, stabilitet og vished om fremtiden og for at sikre dets ret til liv og udvikling. Forslaget skal have tilbagevirkende kraft og gælde de børn, der p.t. er indkvarteret på Avnstrup og Sjølsmark.

Forslagets andet del, at afviste asylbørn skal garanteres optagelse i folkeskolen og ret til mad lavet af forældrene, indtil udsendelse eller opholdstilladelse er mulig, skal sikre afviste asylbørn bedre levevilkår i hjem- og udrejsecentre i de 18 måneder, de maksimalt kan vente på udsendelse eller midlertidig opholdstilladelse. Optagelsen i folkeskolen skal sikre dem et bedre uddannelses tilbud, end Røde Kors' asylskole i Lynge kan tilbyde som en modtage- og udslusningsskole for nyankomne asylansøgere. Børnenes ret til at få mad lavet af forældrene i et centerspisekøkken skal højne børnenes livskvalitet og familiens sammenhængskraft: »En af grundstammerne i enhver families liv er, at man laver mad. Der står ikke i nogen konventioner, at man har ret til at spise i familiens skød, men at fratage forældre muligheden

for at yde den omsorg, det er at lave mad, og børn fra at modtage den, er at fratage dem helt basale familiemæssige muligheder. Muligheden for at spise sammen i trygge rammer er nærmest det sidste, de har tilbage» (Olav Hergel: »Forholdene på Sjælsmark er kummerlige«, Politiken, den 29. oktober 2017).

Konklusion

Det lyder ofte fra politikere, at de afviste forældre tager deres børn som »gidsler« og forsøger at »vente sig til asyl«. Men mange forældre vil ikke rejse hjem frivilligt, da deres hjemlande ikke kan garantere deres børn en tryk opvækst med sikkerhed og uddannelse, og for de fastlåste børnefamilier fra Irak, Iran og Syrien gælder det, at deres hjemlande kun vil modtage dem, hvis de udrejser frivilligt. Uanset hvad man måtte mene om forældrenes bevæggrunde for at modsætte sig frivillig udrejse, skal det pointeres, som Dansk Flygtningehjælp gør det i deres rapport, at »... på ingen andre lovområder i Danmark straffes børn for deres forældres beslutninger, og børnene er – uanset deres forældres valg – omfattet af servicelovens principper og formål« (Dansk Flygtningehjælp: »Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre«, side 33).

Man kan derfor afslutningsvis anføre, at det er fra politisk hold, man tager børnene som gidsler. (Se Michala Clante Bendixen: »Flygtningeorganisation: Unødvendigt, at politikere tager asylbørn som gidsler«, Altinget.dk, den 14. juni 2018). De er, som journalist Olav Hergel formulerer det, blevet »... katebold i en politisk værdikamp mellem dem, som mener, at det vil være moralsk forkert at belønne afviste asylansøgere [...], og de politikere, som har svært ved at se den ene barndom efter den anden forsvinde på et asylcenter« (Olav Hergel: »De afviste børn«, Politiken, den 27. maj 2018).

Om fremsættelsen i Folketinget

Forslagsstillerne i Folketinget bemærker, at der er tale om et borgerforslag, som inden for den fastsatte frist har opnået det antal støttetilkendegivelser fra borgere, som kræves for at få forslaget fremsat og behandlet som beslutningsforslag i Folketinget.

Borgerforslaget er oprindeligt indgivet af Tone Henriette Olaf Nielsen, København, som hovedstiller med Michala Clante Bendixen, København, Knud Klarskov Vilby, Tårnby, Kjeld Christian Festersen Holm, Aarhus, Anne Lise Marstrand-Jørgensen, København, Shaka Loveless Grøn, København, Kirsten Thorup, København, Bjørn Erik Elmquist, Rudersdal, Ghita Nørby, Rudersdal, og Jon Bjarke Kiellberg, København, som medstillere.

Forslagsstillernes fremsættelse af forslaget for Folketinget er alene udtryk for, at forslagsstillerne på vegne af de partier, som støtter borgerforslagsordningen, påtager sig at opfylde en nødvendig betingelse for, at borgerforslaget kan blive behandlet i Folketinget i overensstemmelse med intentionerne bag ordningen for borgerforslag.

Fremsættelsen kan således ikke tages som udtryk for, at forslagsstillerne nødvendigvis støtter forslagets indhold.

Skriftlig fremsættelse

Peter Skaarup (DF), Sofie Carsten Nielsen (RV), Karsten Hønge (SF), Pernille Skipper (EL), Mai Mercado (KF), Rasmus Nordqvist (ALT), Pernille Vermund (NB), Ole Birk Olesen (LA) og Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Herved tillader vi os for Folketinget at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om, at afviste asylbørn skal tildeles bedre vilkår i hjem- og udrejsecentre og midlertidig opholdstilladelse senest 18 måneder efter endeligt afslag (borgerforslag).

(Beslutningsforslag nr. B 2)

Der er tale om et borgerforslag, som inden for den fastsatte frist har opnået det antal støttetilkendegivelser fra borgere, som kræves for at få forslaget fremsat og behandlet som beslutningsforslag i Folketinget. Der henvises til folketingsbeslutning af 2. juni 2016 om mulighed for at få borgerdrevne beslutningsforslag behandlet i Folketinget, lov om etablering af en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget og bekendtgørelse om en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget.

Borgerforslaget er oprindelig indgivet af Tone Henriette Olaf Nielsen, København, som hovedstiller med Michala Clante Bendixen, København, Knud Klarskov Vilby, Tårnby, Kjeld Christian Festersen Holm, Aarhus, Anne Lise Marstrand-Jørgensen, København, Shaka Loveless Grøn, København, Kirsten Thorup, København, Bjørn Erik Elmquist, Rudersdal, Ghita Nørby, Rudersdal, og Jon Bjarke Kiellberg, København, som medstillere.

Fremsættelsen er alene udtryk for, at forslagsstillerne på vegne af de partier, som støtter borgerforslagsordningen, påtager sig at opfylde en nødvendig betingelse for, at borgerforslaget kan blive behandlet i Folketinget i overensstemmelse med intentionerne bag ordningen.